

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Гроші та кредит

Розробник: Олексій Томілін, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
д.е.н., доцент

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Гроші та кредит
Місце в індивідуальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Назва структурного підрозділу	кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Томілін Олексій, д.е.н., доцент <i>Контакти:</i> каб. 7 (деканат факультету обліку та фінансів) <i>E-mail:</i> oleksiy.tomilin@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://scholar.google.com/citations?user=8s25reMAAAAJ&hl=ru&authuser=1
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність <i>Освітня програма</i>	072 Фінанси, банківська справа та страхування <i>Фінанси, банківська справа та страхування</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Загальні поняття про вищу освіту та навчання в закладах вищої освіти, які формуються при вивченні окремих дисциплін шкільної програми

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів теоретичної і методологічної бази для розуміння системи взаємозв'язків в сфері грошових, валютних і кредитних відносин, а також формування комплексу практичних вмінь та навичок, пов'язаних з аналізом кон'юнктури грошово-кредитного ринку.

Основні завдання вивчення дисципліни: одержання необхідних знань з теорії і практики функціонування грошово-кредитної сфери; знання основ функціонування грошово-кредитних систем; сучасного стану грошово-кредитної системи України і основних напрямів її розвитку; функціонування банківської системи України; вміння використовувати теоретичні знання при аналізі грошово-кредитної сфери і аналізувати стан грошово-кредитної системи, а також стан банківської системи.

Компетентності:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Спеціальні:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причиннонаслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність і функції грошей.
Тема 2. Грошовий ринок.
Тема 3. Грошові системи.
Тема 4. Інфляція і грошові реформи.
Тема 5. Валютний ринок і валютні системи.
Тема 6. Кредит у ринковій економіці.
Тема 7. Фінансові посередники грошового ринку.
Тема 8. Центральні банки.
Тема 9. Комерційні банки.
Тема 10. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність і функції грошей. Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний результат розвитку товарного виробництва та обміну. Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар, особливості мінові і споживної вартості грошей як товару. Конкретна і загально споживна вартість грошового товару, формування суперечності між ними і вирішення її в неповноцінних грошах. Суперечність між реальною і номінальною вартістю грошей і її вирішення в неповноцінних грошах. Гроші як форма суспільних відносин. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями. Форми грошей та їх еволюція. Причини та механізм еволюції форм грошей від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота. Неповноцінні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Сучасні кредитні засоби обігу. Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей як грошей. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент. Функції грошей. Поняття функції грошей. Функція міри вартості, її сутність, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Міра вартості в умовах інфляції. Функція засобу обігу, її сутність, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Гроші як засіб обігу в умовах інфляції. Функція засобу платежу, її сутність, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання. Вплив інфляції на гроші як засіб платежу. Функція засобу нагромадження, її сутність, сфера використання. Вплив часу та інфляції на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Сутність світових грошей. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання як світових грошей національних та колективних валют. Взаємозв'язок функцій грошей. Дискусії щодо кількості функцій грошей. Якісні властивості грошей. Розвиток ринку та ускладнення його вимог до якості грошей. Стабільність вартості як базова якісна характеристика грошей. Економічність, довго тривалість використання, однорідність, надійність, подільність та портативність грошей.

Тема 2. Грошовий ринок. Сутність грошового ринку. Роль грошей на товарному і грошовому ринках. Види зобов'язань грошового ринку. Особливості не боргових зобов'язань, їх класифікація. Інструменти грошового ринку і їх використання. Сектори грошового ринку. Фінансові посередники грошового ринку. Структуризація грошового ринку за видами інструментів, за інституційними ознаками грошових потоків. Структуризація грошового ринку за економічним призначенням купівлі грошових коштів. Поняття «попит» на гроші. Попит на гроші і швидкість обігу грошей. Мета попиту на гроші залежно від виконуваних ними функцій. Сутність трансакційного (операційного) мотиву попиту на гроші. Мотив завбачливості попиту на гроші. Сутність спекулятивного мотиву попиту на гроші. Основні чинники попиту на гроші. Сутність пропозиції грошей. Чинники впливу на пропозицію грошей.

Тема 3. Грошові системи. Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевих й кредитного обігу. Створення і розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні. Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи регулювання - методи прямого впливу і методи опосередкованого впливу. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання економіки. Емісійний дохід і

монетизація бюджетного дефіциту. Грошово-кредитна політика центрального банку – сутність, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання. Проблема монетизації ВВП в Україні.

Тема 4. Інфляція і грошові реформи. Сутність, форми прояву та закономірності розвитку інфляції. Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Вплив інфляції на інвестиції та розвиток виробництва. Інфляція та економічний цикл. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Особливості інфляції в Україні в перехідний період. Сутність грошових реформ. Види грошових реформ та способи їх класифікації. Особливості проведення грошової реформи в Україні. Багатофакторність, багатоцільове спрямування та довготривалість грошової реформи в Україні. Порядок випуску гривні в оборот у вересні 1996 р.

Тема 5. Валютний ринок і валютні системи. Сутність валюти, призначення та сфера використання. Види валют: національні, іноземні, колективні, конвертовані, неконвертовані. Чинники та значення конвертованості валюти. Особливості валютних відносин. Валютний ринок: сутність, об'єкти та суб'єкти, ціна, інфраструктура. Чинники впливу на кон'юнктуру валютного ринку. Характеристика основних операцій на валютному ринку. Валютний курс: сутність, основи формування та чинники впливу. Види валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Розвиток режиму валютного курсу в Україні. Валютні системи та валютна політика. Поняття, призначення та елементи національної валютної системи. Валютне регулювання та валютна політика: курсова, облікова, інтервенційна. Особливості формування валютної системи України. Органи валютного регулювання. Платіжний баланс та золотовалютні резерви. Сутність, побудова, призначення та використання платіжного балансу. Сутність, призначення та використання золотовалютних резервів. Світова та міжнародні валютні системи. Поняття світової валютної системи, її елементи та етапи розвитку, Бреттон-Вудська та Ямайська світові валютні системи. Поняття міжнародної валютної системи. Формування Європейської валютної системи, трансформація її в Європейський валютний союз зі спільною валютою та єдиним центральним банком.

Тема 6. Кредит у ринковій економіці. Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Економічні чинники розвитку кредиту та особливості прояву їх у різних галузях народного господарства. Сутність кредиту. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Кредит як форма суспільних відносин. Об'єкти і суб'єкти кредиту. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Теоретичні концепції кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Кругообіг капіталу і виокремлення стадій руху кредиту. Закономірності руху кредиту на мікро- і макрорівнях. Принципи кредитування. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту, критерії їх класифікації. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого. Банківський кредит як переважний вид кредиту. Функції кредиту, їх сутність та призначення. Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція. Взаємозв'язок кредиту і грошей. Процент за кредит. Сутність процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процент в умовах інфляції. Роль процента. Роль кредиту. Еволюція ролі кредиту. Основні напрями прояву ролі кредиту в ринковій економіці. Розвиток кредитних відносин в Україні в перехідній економіці. Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Труднощі розвитку банківського кредиту. Еволюція державного та споживчого кредиту. Перспективи розвитку кредиту в Україні.

Тема 7. Фінансові посередники грошового ринку. Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Сутність та функції банків. Банківська система. Поняття банківської системи, її цілі та функції. Специфічні риси банківської системи. Принципи побудови банківської системи. Особливості побудови банківської системи в Україні. Небанківські фінансово-кредитні установи. Схожість та відмінність їх діяльності і діяльності банків. Види та характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ: страхових компаній, пенсійних фондів, інвестиційних фондів та ін.

Тема 8. Центральні банки. Призначення, статус та основи організації центрального банку. Незалежний статус центрального банку, його значення та форми реалізації. Операції центрального банку. Характеристика емісійної операції, операцій банку банків, банківського регулювання та нагляду, фінансового агента уряду, провідника монетарної політики. Походження та розвиток центральних банків. Чинники, що зумовили появу центральних банків. Особливості розвитку центральних банків Англії, США. Створення Європейської системи центральних банків. Становлення центрального банку в Україні. Його структура, статус та органи управління.

Тема 9. Комерційні банки. Поняття комерційного банку, призначення, класифікація та види комерційних банків. Походження та розвиток комерційних банків. Еволюція банків від приватних кредиторів до багатофункціональних посередників на грошовому ринку. Банки в умовах капіталізму. Роль банків у сучасних ринкових економіках. Основи організації та специфіка діяльності комерційних банків. Порядок створення банку, його реєстрація та ліцензування діяльності. Організаційні структури та функціональні особливості окремих видів банків. Пасивні операції комерційних банків. Формування власного капіталу банку. Залучення і запозичення коштів. Активні операції комерційних банків. Кредитні операції. Інвестиційні операції. Банківські послуги. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Інші види банківських послуг. Стабільність банків і механізм її забезпечення. Поняття банківської стабільності та її значення. Показники стабільності та економічні нормативи, що її забезпечують. Страхування банківських депозитів. Створення резервів для покриття ризиків. Ліквідність банків. Особливості становлення і розвитку комерційних банків в Україні.

Тема 10. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною. Міжнародний валютний фонд. Організація та функціональне призначення МВФ. Напрямки співпраці МВФ з країнами колишнього СРСР, у тому числі з Україною. Група Світового банку. Основи організації, структура та призначення Світового банку. Форми співпраці структур Світового банку з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції. Створення та призначення Чорноморського банку торгівлі та розвитку. Європейський банк реконструкції та розвитку. Порядок створення, призначення і функції ЄБРР. Напрямки співробітництва з Україною. Банк міжнародних розрахунків. Необхідність та порядок створення БМР. Функції банку. Роль БМР у розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	072ФБСС бд 2022					072ФБСС бз 2022				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.	
Тема 1. Сутність і функції грошей.	21	4	4	-	13	23	2	2	-	19
Тема 2. Грошовий ринок.	19	4	2	-	13	19	-	-	-	19
Тема 3. Грошові системи.	19	4	2	-	13	19	-	-	-	19
Тема 4. Інфляція і грошові реформи.	19	4	2	-	13	21	2	-	-	19
Тема 5. Валютний ринок і валютні системи.	21	4	4	-	13	19	-	-	-	19
Тема 6. Кредит у ринковій економіці.	21	4	4	-	13	21	-	2	-	19
Тема 7. Фінансові посередники грошового ринку.	21	4	4	-	13	19	-	-	-	19
Тема 8. Центральні банки.	19	4	2	-	13	19	-	-	-	19
Тема 9. Комерційні банки.	19	4	2	-	13	19	-	-	-	19
Тема 10. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.	16	2	2		12	16	-	-		16
у т.ч. індивідуальні завдання		-	-	-	-	90	-	-	-	90
Усього годин	195	38	28	-	129	195	4	4	-	187

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Денна форма навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю					Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання індивідуальних завдань	контрольна робота	
ПРН1	15	3	10	-	2	30
ПРН2	15	3	10	-	2	30
ПРН10	-	12	-	5	3	20
ПРН14	-	12	-	5	3	20
Разом	30	30	20	10	10	100

Заочна форма навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю					Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання індивідуальних завдань	контрольна робота	
ПРН1	5	2	10	-	13	30
ПРН2	5	2	10	-	13	30
ПРН10	-	3	-	15	2	20
ПРН14	-	3	-	15	2	20
Разом	10	10	20	30	30	100

Форми контролю знань успішності здобувача вищої освіти, шкала та критерії оцінювання результатів їх навчання для поточного контролю

Денна форма навчання

- опитування (1-10 теми)

(Бали: 0-3):

3 бали - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань і розуміння теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

1-2 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку нечіткої чи неповної відповіді, що свідчить про середній рівень знань та розуміння економічних категорій, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;

0 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Під час виконання вправ на практичних заняттях здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмними результатами:

(Бали: 0-3):

3 бали – за виконання письмового практичного завдання, показує поглиблені знання у сфері фінансів, банківської справи та страхування та вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

2 бали – за виконання письмового практичного завдання, показує поглиблені знання у сфері фінансів, банківської справи та страхування та вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;

1 бал – за виконання ситуаційних завдань та задач, за визначеними темами, здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, що свідчить про середній рівень знань та розуміння щодо виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань;

0 балів (для денної та заочної форм навчання) – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного практичного завдання;

- розв'язування тестів (тести передбачені по 1-10 темах, по 2 бали за кожен тему)

Під час виконання тестових завдань здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати:

(Бали: 0-2):

2 бали – у випадку забезпечення 80-100% правильних відповідей на тестові питання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань і розуміння теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем. Правильно вирішив усі тестові завдання.

1 бал – у випадку правильних відповідей менше ніж 50-79%, розуміючи теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем. Правильно вирішив половину тестових завдань;

0 балів (для денної та заочної форм навчання) – у випадку відсутності розв'язаних тестових завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

виконання індивідуальних завдань

Під час завдань індивідуальної роботи здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати:

- протягом кожного семестру передбачено виконання індивідуальних завдань (максимум 10 балів), при цьому бали виставляються окремою позицією наприкінці семестру (за кожен тему отримуючи максимум 1 бал, здобувач вміє ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем, вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

(Бали: 0-1):

1 бал - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про

високий рівень знання щодо знань та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань та розуміння теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем; уміння визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності; умінь абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

0 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Заочна форма навчання

- *опитування* - здобувач виконує за 1 та 6 темами

Під час опитування здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмними результатами:

(Бали: 0-5):

5 балів - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань і розуміння теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем;

3-4 бали - здобувач вищої освіти отримує у випадку нечіткої чи неповної відповіді, що свідчить про середній рівень знань та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;

1-2 бали – здобувач вищої освіти отримує у випадку нечіткої чи неповної відповіді, що свідчить про середній рівень знань та розуміння теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем

0 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Під час виконання вправ на практичних заняттях здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмними результатами:

(Бали: 0-5):

5 балів – за виконання письмового практичного завдання, показує поглиблені знання у сфері фінансів, банківської справи та страхування та вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

3-4 бали – за виконання письмового практичного завдання, показує поглиблені знання у сфері фінансів, банківської справи та страхування та вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;

1-2 бали – за виконання ситуаційних завдань та задач, за визначеними темами, здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, що свідчить про середній рівень знань та розуміння щодо виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань;

0 балів (для денної та заочної форм навчання) – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного практичного завдання;

Під час виконання тестових завдань здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмними результатами:

(Бали: 0-2):

2 бали – у випадку забезпечення 80-100% правильних відповідей на тестові питання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань і розуміння теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем. Правильно вирішив усі тестові завдання.

1 бал – у випадку правильних відповідей менше ніж 50-79%, розуміючи теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем. Правильно вирішив половину тестових завдань;

0 балів (для денної та заочної форм навчання) – у випадку відсутності розв'язаних тестових завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Під час завдань індивідуальної роботи здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмними результатами:

(Бали: 0-10):

10 балів - здобувач вищої освіти отримує за відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді на теоретичні питання, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань і розуміння теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем;

7-9 балів - здобувач вищої освіти отримує за виконання теоретичного і практичного завдань, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; ідентифікації джерел та розуміння методології визначення і методи отримання економічних даних, уміння збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;

4-6 бали - здобувач вищої освіти отримує за письмову відповідь у випадку надання неповної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;

1-3 бали - здобувач вищої освіти отримує за відповідь у випадку надання не повної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

0 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, та розв'язувати задачу, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

– контрольна робота:

0-10 балів здобувач вищої освіти отримує за виконання теоретичного завдання;

0-10 балів здобувач вищої освіти отримує за виконання практичного завдання;

Шкала оцінювання контрольної роботи (Денна форма навчання)

Ситуаційні, розрахункові (розрахункова частина)	Кількість балів	Критерії оцінювання
1.Теоретичне (письмове) завдання	4-5	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем; знань і розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
	1-3	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деяким неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання неповної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо знань і розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
	0	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить грубі помилки, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
1.Практичне завдання (задача)	4-5	Розрахунок задачі виконано правильно та за усіма показниками. Вірно застосовано формули. Зроблено якісний аналіз результатів. Аналіз детальний та послідовний. Зроблені обґрунтовані висновки. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розумінь вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
	1-3	Зроблено поверховий якісний аналіз усіх показників. Проведено недостатньо обґрунтовані висновки. Робота написана не зовсім грамотно з використанням професійних термінів. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розумінь вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
	0	Є грубі помилки у подачі формул та в розв'язку задачі. Здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
<i>Контрольна робота складається з трьох питань (два питання – теоретичні, одне – практичне).</i>		
Максимальна кількість балів (оцінка)	10	<i>Примітка:</i> шкала оцінювання розробляється викладачем самостійно відповідно до вагомості розрахункової роботи у поточному контролі знань студентів

Шкала оцінювання контрольної роботи:

(Заочна форма навчання)

Ситуаційні, розрахункові (розрахункова частина)	Кількість балів	Критерії оцінювання
	6-10	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях

		економічних систем; знань і розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
	1-5	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деяким неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання неповної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо знань і розумінь теоретичних основ та принципів фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
	0	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить грубі помилки, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розумінь економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
Практичне завдання (задача)	6-10	Розрахунок задачі виконано правильно та за усіма показниками. Вірно застосовано формули. Зроблено якісний аналіз результатів. Аналіз детальний та послідовний. Зроблені обґрунтовані висновки. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо знань та розумінь вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
	1-5	Зроблено поверховий якісний аналіз усіх показників. Проведено недостатньо обґрунтовані висновки. Робота написана не зовсім грамотно з використанням професійних термінів. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо знань та розумінь вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
	0	Є грубі помилки у подачі формул та в розв'язку задачі. Здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
<i>Контрольна робота складається з трьох питань (два питання – теоретичні, одне – практичне).</i>		
Максимальна кількість балів (оцінка)	30	<i>Примітка:</i> шкала оцінювання розробляється викладачем самостійно відповідно до вагомості розрахункової роботи у поточному контролі знань студентів

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 195 год.

Кількість кредитів – 6,5

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість визнання результатів навчання, набутих у неформальній /інформальній освіті якщо ці результати отримані перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча програма, презентації

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Вовчак О. Д. Гроші та кредит : навчальний посібник / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. К. : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
2. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.
3. Гроші та кредит: підручник / М.І. Крупка, М.С. Мрочко, Б.М. Вишивана та ін.; [За ред. д.е.н., проф. М.І. Крупки]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 420 с. 6. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: навч. посібник / Д. І. Коваленко. 3-є видання. К. : Центр учбової літератури, 2019. 352 с.
4. Гроші та кредит : навчальний посібник / Щетинін А. І. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 163 с. Серія «Бізнес. Економіка. Фінанси».
5. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.

Допоміжні:

1. Томілін О.О. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з курсу «Гроші та кредит» за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072Фінанси, банківська справа та страхування «Бакалавр». ПДАУ. Полтава, 2022. 16 с.
2. Горбач Є., Томілін О. Грошові потоки та їх роль в управлінні фінансами підприємств аграрної сфери: матеріали VIII Всеукр. наук.-практич. конф. “Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики”: (м. Полтава, 28 жовт. 2021 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2021. С.41–43. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11242>
3. Морозова П., Томілін О. Грошовий ринок та його структура: матеріали VIII Всеукр. наук.-практич. конф. “Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики”: (м. Полтава, 28 жовт. 2021 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2021. С.89–91. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11244>
4. Ковтун Л., Томілін О. Економічні причини та наслідки інфляційних процесів: матеріали VIII Всеукр. наук.-практич. конф. “Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики”: (м. Полтава, 28 жовт. 2021 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2021. С.66–67. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11243>
5. Обуховський І., Томілін О. Банківське кредитування агропромислового виробництва: матеріали IV Міжнар. наук. -практич. конф. “Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю”: (м. Полтава, 20–21 квітня. 2022 року). Полтава: ПДАУ, 2022. С.311–314. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/12156>
6. Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Банківське кредитування аграрного сектору економіки в ринкових умовах господарювання// *Інтелект XXI століття*. Серія “Економічні науки”. К.: Національний університет харчових технологій. 2020, № 3, С. 112–116.

Інформаційні ресурси

1. Національний банк України : веб-сайт. URL: <https://www.bank.gov.ua/>.
2. Кабінет Міністрів України : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
3. Міністерство Фінансів України : веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.
4. Сайти періодичних видань:
«Фінанси України» : веб-сайт. URL: <http://finukr.org.ua/>.
«Економіка. Фінанси. Право» : веб-сайт. URL: <http://konferencia.com.ua/uk/>.